

Beteges adatvédelem?

Olvasói levél

Dr. Kincses Gyula főigazgató, ESKI

Az IME Szerkesztősége szívesen teret enged minden olyan közérdekű véleménynek, ami szakmai kérdésekben ad helyreigazító reagálást és iránymutatást, akár más médiumban publikált cikkeire.

Alexin Zoltánt tulajdonképpen tisztelem konok kitarásáért, amivel az emberek életét mentő adatok kezelése ellen küzd, legutóbb például a Népszabadságban megjelent „Beteges adatgyűjtés” című cikkével. Vitánk régi, és társadalomfilozófiai különbségből fakad, így esélytelen az igazságtétel, mert ez nem jogi, hanem érték-hierarchiai kérdés.

Mindketten tudjuk, hogy vannak alapvető emberi értékek és erre épülő jogok, melyek elérésére, maximális kiterjesztésére törekedni kell. Ezek közül jó néhány konkuráló érték, melyek csak egymás rovására érvényesülhetnek, ezért bizonyos fontos jogokat közösségekben (társadalmakban) korlátozni kell. A személyes cselekvési szabadság, a tulajdonhoz való jog, az igazságtétel, mind fontos érték, de (kulturának nevezett közösségekben) az érték-hierarchiában ezeket megelőzi az élethez való jog. Így az önkifejezésből, bosszúból, tulajdonvédelemből való gyilkolást tiltják, azaz e tekintetben korlátozzák az egyének jogérvényesítését. A jog által szentesített értéksorrend általában megegyezik az „emberek” értékítéletével, így ezeket a korlátozásokat mindenki elfogadja, megszegését bűnnek tartja. De semmi sem ilyen egyértelmű, mert még az ilyen evidensnek látszó állítás is kultúrafüggő: az önkifejezésből történő gyilkolást az ismert közösségek egyöntetűen elutasítják, de az igazságtételből való gyilkolást már egyes közösségek elfogadják, sőt, el is várják.

Az Alexin Zoltán cikkében felvetett két adatvédelmi kérdés – a pártok illegális adatbázisa és az egészségügyi adatok jogszzerű kezelése – összemossa két szempontból is durva hiba. Egyrészt mert az egyik bűncselekmény, a másik pedig jogszabályból adódó kötelesség, másrészt más a két cselekedet társadalmi haszna és veszélye, nem azonos értékrendet sért a kettő. A pártok illegális adatbázisának a társadalmi haszna igen csekély, ezek a listák kizárólag a pártok választási esélyeinek növelését szolgálják, ugyanakkor az ebből fakadó veszélyek – ha nem is napi aktualitásúak – történelmileg alátámasztottak. Az egészségügyi adatok kezelése, szabályozott elérhetővé tétele ugyanakkor társadalmilag igen hasznos: emberek élete múlik azon, hogy kórelőzményük, allergiájuk, vércsoportjuk stb. (azaz személyes adatuk) időben és biztonságosan elérhető legyen, de ezekre az adatbázisokra alapoz a szakmapolitika, a stratégiai tervezés, a gyógy-eredmények hatásosságának kutatása, és a befizetett járulékos- és adóforintjaink célszerű és jogszzerű felhasználásának, ellenőrzésének is ez az előfeltétele. Ugyanakkor az egészségügyi adatok kezeléséből fakadó veszélyek teoretikusak, az Alexin Zoltán által felfestettek szerencsére a gyakorlatban nem következtek be.

Ezzel elérkeztünk a vitánk lényegéhez, az egészségügyi adatkezelésből származó előnyök és hátrányok összevetéséhez.

A vitánk tehát azon alapul, hogy ki milyen értéket tart fontosnak, és főleg: ki mitől fél jobban. Leegyszerűsítve: Alexin úr a Nagy Testvértől fél, én az infarktustól. Ő az adatokkal való visszaélés elvi esélyét tartja a társadalmi veszélynek, én az idő-előtti halálózást, az értelmetlenül rokkanttá válást, a teljesítmény nélkül kifizetett járulékosforintokat. Mindez tehát érték-, pontosabban félelem-választási kérdés, és így nem is várható el, hogy ezekben a kérdésekben mindnyájan egyetértsünk. Ezeket a vitákat le kell folytatni, és ezért (és csak ezért) köszönettel tartozok Alexin Zoltánnak, hogy újra és újra asztalra teszi ezt a kérdést.

Alexin Zoltán ugyanakkor utolsó írásában tőle szokatlanul új mezőkre tévedt: csúsztat, pontatlan, és valótlan állít. Állítása szerint a lelépő kormány utolsó ténykedésével a klientúrához menekíti az állampolgárok személyes adatait. Először is a társintézetek nevében is kikérem magamnak, hogy bárki lelkientúrázza a jogszabályok alapján működő független országos intézeteket. Másodsor: a kormányváltás hírére semmilyen sebtiben meghozott vagy végrehajtott intézkedés nem történt. Az adatok átadását elrendelő jogszabály 2004-ben született, és végrehajtása (ha akadozóan is, de) folyamatos, amiben semmilyen dömpingszerű lemaradás-behozás nem volt az elmúlt hetekben, hónapokban. Tehát a pánikszerű adatkimentés több mint túlzás, de mindez bulvár szint, ami nem érdemel több szót.

Ami a lényeg: a Minisztérium vagy háttérintézetek – Alexin Z. állításával ellentétben – nem kezelnek személyes adatokat. És ez nem értékfilozófiai vita, hanem ténykérdés. Ezt az Alkotmánybíróság 937/B/2006. számú határozatában állapította meg, tudtommal pont Alexin Zoltán beadványa kapcsán.

Alexin Zoltán az AB határozatának sem hisz, mert szerint az Intézetekben kezelt, a személyes azonosításra alkalmatlan adatok némi furfang (pontosabban: törvénysértés) által visszafejthetők egy titkos „tábla” segítségével. Nos igen, ez a tábla valóban létezik, de ez semmilyen módon nem alapozza meg Alexin Zoltán aggodalmát. Az első, hogy ez a „kapcsolati tábla” nem a személytelenített adatokat használó intézményben van, hanem az OEP-ben, így az adathasznosító intézmények még elvetemültség esetén sem férnek hozzá, azaz számukra (és így az ország számára) ezek az adatok nem visszafejthetők, tehát nem személyes adatok. A második: bármilyen visszaélés – ami az intézményekben így technikailag lehetetlen – csak súlyos törvénysértés alapján lenne lehetséges, és ilyen alapon az összes okmányirodai, ingatlan-nyilvántartási stb. adatbázist (ideértve az APEH adatbázisát is) meg kellene semmisíteni, hiszen ezekből személyes adatokhoz lehet jutni. Nem gondolom, hogy indokolt az állammal, a hivatalokkal va-

ló ilyen fokú bizalmatlanság, vagy ha mégis, akkor az egészségügyi adatok jelentenek a legkisebb problémát egy diktatórikus vagy anarchistán szétesett rendszerben.

A legfontosabb ellenérv: magának a titkos táblának a megszerzése totálisan értelmetlen erőfeszítés lenne egy rosszakaró részéről. A kapcsolati tábla tudniillik az OEP-ben van, és a TAJ törzzsel azonos szigorúságú biztonsággal őrzik. A tábla természetesen elvben ennek ellenére megszerzhető (nincs feltörés-biztos szerver a világon), és ezáltal elvben alkalmas arra, hogy az ESKI-ben tárolt adatokat valaki ennek a táblának a segítségével visszafejtse, azaz az ESKI-ben kezelt adatokat személyek azonosítására alkalmassá tegye. De kérdezem: ha már valaki egyszer bejutott az OEP rendszerébe, miért bíbelődne dupla betöréssel és az adatok visszafejtésével, amikor ott van az összes „eredeti” adat?

Azt is tudom, hogy a jogsértés hiánya még nem indok a cselekvésre. Pár szót tehát arról, hogy miért is fontos a személy-azonosításra alkalmatlan adatok közkinccsé tétele. Az első: az egészségbiztosítás adatvagyonra közös vagyunk, így ezt kötelességünk közkinccsé, bárki számára használhatóvá tenni. Ez nem a Hivatalé, nem a finanszírozóé, hanem a miénk, tízmilliónké. A második: mert használják, mert valóban és dokumentáltan hasznos. Ez az egyetlen nyilvános, ingyenes, hasznosítható időn belül elérhető adatbázis, amely megalapozza a pályázók oldaláról az Unió források értelmes, a szükséglethez igazított elköltését, lehetővé teszi, hogy a szak-főorvosok elemezzék szakterületük munkáját, eredményeit, megalapozza a helyi önkormányzati vagy intézményi tervezést, a szakemberek költséganalízisét, de a felsőoktatás szakmai – közgazdasági elemzéseit is ez tudja segíteni, ahogy a gyártók is az üzleti tervüknél vagy ártámogatási kérelmüknél is ezt az adatbázist használhatják közvetlenül legálisan. Az adatbázis tehát széles körben használt, és azt a gondolatkísérletet le se

folytassuk, hogy ha valaki nem tud legálisan adathoz jutni, akkor az másként fog, és hogyan érvényesül a kilopott adatoknál a személyiségi jogok védelme... Az ESKI által ingyenesen hozzáférhető adattár tehát nemcsak adataink közcélú hasznosulását szolgálja, de bizonyos adatvédelmi veszélyeket is csökkent.

Azt gondolom, senki nem vitatja, hogy Magyarországon méltatlanul, az ország gazdasági – kulturális fejlettségével nem magyarázható mértékben rossz a lakosság egészségi állapota. Azt is tudjuk, hogy az egyes szolgáltatók eredményessége is igen eltérő, de az is nyilvánvaló, hogy egészségügyi rendszerünkben időről időre újra kell gombolni a mellényt, azaz az ellátórendszer méretét, szerkezetét a megváltozott szükségletekhez kell igazítani. Ha azt szeretnénk, hogy ezek a döntések ne csupán politikai döntések legyenek, hanem szakmailag is megalapozottak, akkor el kell fogadnunk, hogy ehhez adatok kelljenek. Saját magunk, és a jövőnk érdekében. Azt gondolom, sok mindent újra kell értelmeznünk, és húsz év után le kell vetnünk a rendszerváltás félelmeit. Igen, a Nagy Testvér figyel. Minden lépésünk nyilván van tartva. Ilyen korban élünk. Aki ettől fél, az ne használjon mobiltelefont, e-mailt, dobja el a távirányítót, tartsa szalmazsákban a pénzét. Vagy: tanuljon meg ezzel együtt élni, és élvezze ezen technikák, szolgáltatások előnyeit, és legyen résen. A szolgáltató állam csak korszerű eszközökkel tudja életünket jobbá és egyszerűbbé tenni, és ennek elengedhetetlen feltétele adataink szabályozott kezelése. Nem ez ellen kell küzdenünk, hanem a szabálytalanságokat kell szigorúan büntetnünk. Ezért tisztelettel kérem Alexin Zoltánt, hogy tudását, energiáit ne az életünk minőségét javító adatkezelések elleni harcba fektesse, hanem az esetleges visszaélések felderítésében legyen ilyen aktív. Mert egy élhető világban mégiscsak abból kell kiindulnunk, hogy az állam értünk van, de nekünk kell hatalmában kontrollálnunk.

Zirc Városi Erzsébet Kórház-Rendelőintézet járóbeteg szakrendelő alapkő-letétele

Ünnepélyes keretek között helyezte el Talabér Márta országgyűlési képviselő, Ottó Péter Zirc Városi Önkormányzat polgármestere, Vörös Kálmán Zirc Városi Önkormányzat EüSzB elnöke, valamint Dr. Tóth Árpád, Zirc Városi Erzsébet Kórház-Rendelőintézet főigazgatója a szakrendelő alapkővét. Egyúttal felavatták a kórház új főépületének tetőterében kialakított rendelőkét, ahová a régi épület bontása miatt költöztek át átmenetileg a szakrendelések. Mintegy **30 ezer ember** magas színvonalú ellátását biztosítja majd 2010 végétől a modern, **nappali kórházi és egynapos sebészeti beavatkozások ellátását is nyújtó járóbeteg-szakellátó Zircen.**

A „Zirc Városi Erzsébet Kórház- Rendelőintézet új, emelt szintű (R1) járó- beteg szakrendelőjének kialakítása” **projekt az ÚMFT Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP-2.1.3/08/1.), az „Aktív kórházi ellátásokat kiváltó járóbeteg szolgáltatások fejlesztése” konstrukció keretében az Európai Unió Támogatásával, az Európai Regionális Alap társfinanszírozásával valósul meg. A projekt kapcsán a Közreműködő Szervezet a Strukturális Alapok Programiroda.** A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség döntése alapján a Kedvezményezett (Zirc Városi Önkormányzat) a projektfeladatok végrehajtásához vissza nem térítendő támogatásban részesül. A beruházás teljes költsége: 888 888 889 Ft. A támogatás mértéke a projekt költségének 90%-a. A Projekt megvalósításának kezdete: 2009. év június hó 1., tervezett befejezése: 2010. év december hó 31.

(Szerk)